

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobó
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 14.

V Mariboru, dne 6. aprila 1899.

Tečaj XXXIII.

Posojilnic še je treba!

Dan za dnevom slišimo na shodih in
čitamo po raznih naših časopisih, da bode
slovenskemu ljudstvu pomagano in da se
nam bode isto ohranilo, ako se mu pripo-
more do gmotnega blagostanja s tem, da se
začnejo snovati kmetijske zadruge, konzumna
društva in posojilnice in hranilnice.

Da je potrebno osvoboditi naše ljudstvo
še bolj tujega jerobstva, uvideli so naši na-
rodni boritelji že poprej. To potrebo pa je
tembolj treba uvaževati v sedajnih časih, ko
vidimo, da tudi naši sosede, kateri se raz-
likujejo od nas po jeziku in tudi po veri, ne
držijo rok križem, nego da premišljeno in
vstrajno delujejo ter da prežijo na vsako ped
slovenske zemlje, kakor jastreb na svoj po-
hlevni plen.

Z veseljem in s posebnim zadovoljstvom
smemo toraj pozdraviti zapričeto gibanje na
polji zadrugne organizacije. Kakor pa smo
po vsi pravici ponosni na naše slovenske
zadruge in na dične naše posojilnice, katere
delujejo v napredek in blagostanje našega
ljudstva že po mnogoterih okrajih našega
slovenskega ozemlja, ravno tako nas boli,
ko vidimo, da se v nekaterih okrajih še
nihče ne zmeni za snovanje posojilnic, ki bi
naj bile podstav za nadaljno zadrugno orga-
nizacijo, dočim požrešni nemški zmaj na
vso moč odpira svoje žrelo, da pogoltne, kar
mu še ni zapadlo v plen.

Znano nam je in smo tudi že večkrat
večkrat v našem listu objavili, da je zveza
slovenskih posojilnic v Celji vedno z veseljem

pripravljena, pospeševati ustanovitev hranil-
nic in posojilnic v takih krajih, kjer spo-
znajo domači narodnjaki in rodoljubi, da je
posojilnica iz narodnogospodarskih ozirov
potrebna in ako se nahaja v dotičnem krogu
vsaj nekaj sposobnih moči za dobro, vzgledno
poslovanje in za vspešni razvoj nove poso-
jilnice. Vemo tudi, da pošlje Zveza v Celju
rada svojega strokovnjaka v osebi marljivega
svojega tajnika kamorkoli si bodi, da isti
podučí snovatelje o vseh za osnovanje nove
posojilnice potrebnih korakih, ako se je to
le naznani. Ravno tako pa tudi vemo, da
je zveza podregala že tu in tam, ter sprožila
misel, naj se osnuje posojilnica. Vendar hoče
ostati vse prizadevanje, kakor se kaže, zaman.
Nedoumno!

Naši rodoljubi naj pomislijo, da nam
rastejo ob istem času sovražne nemške po-
sojilnice ob jezikovni meji in mešovityh krajih,
kakor gobe po dežju. Koga naj ne navdaja
to resnično dejstvo, ako gleda z odprtimi
očmi, z opravičenim strahom? Ali ni opravi-
čeno, ako porečemo, kaj bode iz tega? Izre-
kamo toraj željo, naj slovenski rodoljubi
snovanja posojilnic ne cenijo premalo, ampak
naj stvar prav resno prevdarijo ter se za-
upljivo obrnejo tja, od koder je smelo pri-
čakovati pomoči in komur se sme brez ovink-
ov zaupati. Mislimo namreč Zvezo sloven-
skih posojilnic v Celju.

Ko govorimo že o osnovanji posojilnic,
dovolimo si sprožiti še nekaj. V velikem koz-
janskem in slovenjegraškem okraju nimamo
žal še nobene ali vsaj ne dovolj posojilnic.
Tukaj je še premalo preskrbljeno za kmečki

kredit, ljudstvo na drugi strani pa tudi nima
ugodne prilike, nalagati prisluženih in pri-
hranjenih svojih novcev na boljše obresti.
Znano nam je pa, da se nahaja baš v teh
dveh okrajih še mnogo domačega denarja,
kateri je raztrošen po raznih nam nasprot-
nih zavodih, s katerim denarjem bi se dalo
za domači okraj marsikaj dobrega in korist-
nega doseči. Pri tem pa delajo oderuhi in
izžemalci slovenskega ljudstva po največ se-
veda naši nasprotniki tudi v narodnem oziru
svoj dobiček. V obeh okrajih je precej za-
vednih trgov in vasi in povsod se bode na-
šel gotovo tudi sposoben mož, ki bi se hotel
zavzeti za posojilnico.

Rodoljubi, vzdramite se toraj, osamo-
svojite se vseh predsodkov ter pomislite,
kaka bodočnost naj čaka nas in naše po-
tomce, ako ne začnemo vsaj sedaj ob poznej
že uri, odbijati sovražnih navalov s tem, da
postavimo s slovenskimi posojilnicami krepke
stebre proti prodirajočim in razširjajočim se
nemškimi zavodom enake vrste, katere snuje
izvestna gospoda žal da tudi po nekod s
pomočjo slovenskih mož v našo in našega
naroda gotovo pogubo. Otmimo, kar se da
oteti, dokler ni prepozno. Kes po porazu ne
bode pomagal.

Zdramite se narodni možje zlasti v nave-
denih dveh okrajih, prav posebno pa še ob
koroški železnici, sklenite osnovati ali to, ali
ono zadrugo ter pokličite Zvezo slovenskih
posojilnic v Celji na pomoč, katera Vam
bode rada v vsakem oziru in pri vsakem
podjetju svetovala in Vam šla po svojih mo-
čeh na roko. Naj Vas ne straši pri snovanji

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

8. Piramide in sfinga pri Giceju.

Meni se zdaj tako godi, kakor izraelskemu
ljudstvu v egiptovski sužnosti: zelo rad bi že
potoval z Vami, ljubi rojaki, iz sicer solnčnate,
pa vendar temne t. j. nam neznane Afrike
— v obljubljeni deželo in v Jeruzalem, pa
še ne smem, ker me stari egiptovski kralji
Faraoni ne pustijo; hočejo namreč, da jih v
grobu obiščem; torej hajd! — k piramidam,
ki stojijo blizu 2 uri zunaj kajrskega mesta
proti zahodu, med reko Nil in puščavo.

Mnogo sem že slišal in bral o piramidah;
kot dijak sem pogostokrat te stare orjake v
duhu gledal in občudoval; da, zdelo se mi je,
da piramide že dobro poznam, ako si jih
predstavljam kot silno visoke in ogromne
zgradbe; in vendar, zdaj ko sem celo pred
njimi stal, se mi niso zdele tako velikanske.
Že enkrat v mojem življenju se mi je tudi
tako godilo; ko sem namreč vstopil v cerkev
sv. Petra v Rimu (ki ima prostora za 80.000
ljudi), sem tudi mislil, da sem se motil, ker
sem si jo zelo velikansko predstavljaj; še le

ko sem jo začel pazno in natančno ogledo-
vati, sem spoznal, da se nisem varal, ker
mi je nadalje večja postajala in se mi je
zdelo, kakor bi posamezni deli cerkve pred
mojimi očmi rastli. Pa ravno v tem se kaže
prava umetnost, da je vse primerno izdelano
in v lepem soglasju priredjeno, ali razvrščeno;
ako bi namreč velikanska reč kar hipoma
in neposredno nam pred oči stopila, bi nam
duha omamila ali človek bi se je prestrašil.
Zato so se mi tudi piramide bolj orjaške in
lepše zdele, kadar sem jih od daleč gledal
na pr. iz plane strehe našega kajrskega hotela,
kakor pa če sem jih celo blizu z očmi meril
in presojeval.

Zdaj pa vem, da so nekteri bravci že
malo nevoljni, ker me ne razumejo, o čem
govorim in me hočejo vprašati: Kaj so pa
piramide? Mislite si streho medicarjevega
„štanta“, na zemljo poveznjeno, mnogokrat
povečano; to je torej približno podoba pi-
ramide: štirivoglata, kamenita stavba, navadno
precej široka in visoka ter zgoraj koničasta
ali rtasta (špičasta); znotraj le z nekterimi
votlinami in hodniki preprežena, sicer pa
celo masivna ali trdna. Takih piramid nahaja
se v Egiptu na večih krajih na pr. v Sakari,
v Giceju in drugod; izmed gicejskih je naj-
veča ona, v koji kot grobu je počival kralj
Keops; stara je že 5000 let, široka 240 m.,

visoka pa je nekda bila 151 m.; torej višja,
kakor vsak stolp v celem našem cesarstvu,
ker najvišji avstrijski stolp pri cerkvi svetega
Štefana na Dunaju je visok samo okoli 140 m.;
sicer se je na vrhu te piramide že nekaj
metrov kamenja odkrnilo, da zdaj lahko
kakih 20 oseb tam gori stoji. Navadno sple-
žejo tujci na vrh te ali kake druge piramide,
s pomočjo beduinov (puščavinih prebivalcev),
kijih eden plezalca spredaj vleče, dva ga pa
od zadej tiščita, ker iz take višine je se-
veda lep razgled; nam ni bilo mogoče do
piramidinega vrha priti, ker je bila vročina
prevelika ob 3. uri popoldne; izlet k pira-
midam se zato naj napravi precej zgodaj
zjutraj.

Ako se od orjaške piramide obrnemo
proti jugo-vzhodu, zagledamo ne daleč proč
(400 korakov) drug čuden spomenik, ki se
imenuje sfinga; 20 metrov visoka, kamenita
človeška glava, ki proti sončnemu vzhodu
gleda in se prijazno smehlja; telo pa, ki je
skorej celo v pesku zasipano in 54 m. dolgo,
ni človeško, ampak levovo; zdaj pa pomislite;
cela ta pošast (lev s človeško glavo) izdelana
je iz enega kamena ali iz ene velikanske
skale! Zares; občudovati moramo ljudi ovih
starodavnih časov, ki so nam zapustili take
gorostasne spomenike; mi smo pravi prtili-
kavci proti njim. Ako pa kdo vpraša: kaj

posojilnice okolnost, da imate v okraju slučajno že hranilnico, katere vodstvo je tudi v slovenskih rokah. Bodite prepričani, da posojilnica, katera ima namen posojevati le na osobni kredit, prav nič ne škoduje hranilnici, katera se naj bavi le s hipotečnim kreditom in sprejema po večini le pupilarne hranilne vloge, med tem ko se naj staka v posojilnico krožeč denar in pa denarni prislužki nižjih stanov. Vsaj je vendar dokazano, da baš tam, kjer imamo poleg hranilnice tudi posojilnico, oba zavoda v nekaki zajemnosti prav lepo napredujeta, ako složno in sporazumno delujeta in da dosega oba tem lože oni namen, katerega so imeli pred očmi njuni osnovatelji. V tem oziru lahko navedemo Celje, Slovensko Bistrico na Štajarskem in več krajev v drugih slovenskih pokrajinah. Ravno ta poziv pa nič manj ne velja tudi drugim našim okrajem ob jezikovni meji na levem bregu Drave.

Izgovor pa, pri nas manjka zmožnih moči ali naš kraj je reven, ni povsod dovolj merodajen. Le oglejmo se nekoliko pri naših sosedih, kako stoji stvar tam in pri kakih okolnostih snujejo oni zavode. Treba je le dobre volje, nekoliko požrtvovalnosti in pa enkrat za vselej, to je v začetku poslovanja, temeljitega poduka, katerega se dobi baš od Zveze, pa tudi od drugih že obstoječih večjih denarnih zavodov.

Prepričani smo, da se da vse to najti in upamo, da bomo mogli prav kmalu pozdraviti veselo vest, da se začnejo snovati vsaj v prvo navedenih dveh okrajih, v katerih smatramo to za najbolj potrebno, slovenske posojilnice po navodilih Zveze slovenskih posojilnic v Celji. Potem bomo imeli zavest, da smo s svojim nasvetom pravo zadeli in tudi nekoliko koristili. Bog daj!

Domoljubne želje.

Znano je po celi avstrijski državi, kako gorko bije slovensko srce v ljubezni do cesarja in cesarske hiše. Zato se ne bo nikdo čudil, da se je v slovenskih krogih začela mnogokje izražati lepa želja, da bi tudi med nami Slovenci stalno začel bivati kak ud naše presvetle cesarske rodovine. To bi bila nova vez med Habsburžani in Slovenci. Nikdo bi se potem ne mogel staviti med prestol in Slovence, ampak naše želje in čustva bi se lahko javljala na najvišje mesto vedno po poti, na kateri ne leži od nobene strani niti senca nezaupanja.

ta sfinga pomenja? in zakaj so jo tu sem postavili? ne moremo določno odgovoriti; nekateri menijo, da je sfinga nagrobni spomenik najstarejšega kralja; drugi pa trdijo, da zaznamujejo mejo med hudobnim in dobrim bogom; v puščavi je namreč vladal (po poganskem mišljenju) hudobni bog in zato so napravili to milo, prijazno človeško lice, ki bi naj pozdravljalo dobrodejno solnce ali tistega boga, od katerega človeku prihaja vse dobro. Poleg tega spomenika nahajajo se tudi razvaline velikega paganskega templja.

To so torej najstarejše človeške zgradbe, postavljene več ko 3000 let pred Kristusom; tudi egiptovski Jožef in Mojzes sta jih že gledala; zato sem bil vesel, da sem jih tudi videl; sicer pa ni bilo prijetno, hoditi tam po peščenem in razgretim puščinam tlaku, pri silni vročini. Potem pa še ubogi beduini tujca nikakor pri miru ne pustijo: ponujajo mu kamele in osle za jahanje, pa še razne druge reči; kamela, ker previsoka, morala se je na kolena spustiti, da sem se mogel na sedlo vnesti; pa jahati ni lahko, ker se mora jezdec preveč zibati, in dobi zato, ako ni navajen, tudi morskoro bolezen, koje sem pa že itak sit bil; Nemci tudi radi tega imenujejo kamelo — ladijo v puščavi. Nikdar pa ne pozabim nekega rujavga dečka, ki me je tu pri piramidah dovolj nadlegoval; iz začetka

Sprava?

Vlada namerava začeti z novimi spravnimi poskusi med Čehi in Nemci, ker s prejšnjimi ni nič dosegla. Čehi se pogajanju ne bodo ustavljali. Odposlali bodo izvestno svoje pooblaščenke k spravnemu pogajanju, kjer se bo že vršilo. Ali se bo pa pri Nemcih našlo kaj zmernih mož, ki bi se hoteli odkritosrečno pogajati in potem spraviti s Čehi, je veliko vprašanje. Kako bi pa potem Wolf živel, če ne bi smel več rogoviliti in za to rogoviljenje dobiti velikih denarnih podpor! Sedaj še vse kaže, da bodo tudi novi spravnimi poskusi brezvspešni.

Deželni zbori.

Sedaj so sklicani tudi isti deželni zbori k zasedanju, ki še doslej niso bili in sicer tirolski na dan 11., goriškogradiški, tržaški in istrski pa na dan 15. t. m. Kot vzrok, da se ti niso tako dolgo sklicali, se navaja, da so se na Tirolskem pogajali Nemci, da bi Italijani zopet vstopili v deželni zbor, v Goriškem je grof Coronini odložil mesto deželnega glavarja, v Trstu še vedno niso mogli dobiti zatrdila, da bi italijanski pouličnjaki ne pljuvali na slovenske poslance, a v Istri so iskali mesta, kjer bi italijanski paglavci zopet pljuvali. Našli so sedaj mesto Koper.

Nemška vzgoja.

Na ljubljanski realki se vzgojujejo dijaki v tako strogo nemškem duhu, da se mora s to vzgojo sedaj baviti tudi deželno sodišče v Ljubljani. V preiskavo je zapletenih 55 dijakov in 2 profesorja, seveda sami Nemci. Nemški profesorji na ljubljanski realki se sploh radi bavijo z nemškonacionalno agitacijo, na čelu jim dr. Binder, ki bi že dolgo ne smel več jesti državne kruha.

Slovenec-kardinal.

Z vso resnostjo se zopet poroča iz Rima, da bode začetkom meseca maja imenovano osem novih kardinalov, med njimi tudi naš štajarski rojak nadškof goriški dr. Jakob Missia. Bil bi potem dr. Missia prvi Slovenec, ki je dosegel čast kardinalske.

Dopisi.

Iz Žalca. (Za blagor kmečkega stanu.) Dne 31. oktobra 1897, se je po prizadevanju gosp. Ivana Kača ustanovila v Žalcu kmetijska zadruga. Eno leto deluje

sedaj že ta kmetijska zadruga, in nje udje smejo na to delovanje biti ponosni. Predstojništvo zadruga je priredilo na večih krajih shode s podučljivimi govori in uspeh je bil, da so koj prvo leto naročili kmetovalci pri zadrugi 759 mt. stotov umetnega gnoja za izboljšanje travnikov in polja, kar je za prvo leto gotovo veliko. Da se sadjarji bolj po-primejo umnega sadjarstva, priredila je zadruga v pretekli jeseni v prostorih »Narodnega doma« v Celji razstavo sadja in grozdja. Razstava se je obnesla izborna, da so se izrekli odlični strokovnjaki jako laskavo in pohvalno o njej. Denarni promet, kateri je znašal do konca l. 1898 nekaj čez 5000 gld. svedoči, da je začetek sicer skromen, a za novo podjetje s 45 zadružniki vedno dovolj velik. Da ne znaša čisti dobiček prvo leto več nego 60 gld. 31 kr., je vzrok, ker je posredovala zadruga za umetni gnoj ne samo brez provizije, nego je še vplačala vse upravne stroške. Bila ji je skrb, da so dobili kmetovalci ta gnojila po nizki ceni in so si vsled tega lahko večje množine naročili. To ravnanje pa dokazuje, da deluje zadruga v resnici na korist svojih udov. Ker znaša rezervni zaklad s priklopljenjem 30% čistega dobička 76 gld. in vplačani deleži znašajo 102 gld., je razvidno, da so ti deleži pokriti s 75%, kar je za prvo leto gotovo veliko, če se ozira na obilne stroške za upravo in ustanovljenje zadruga.

Nemilnih zaslug pa si pridobiva predstojništvo kmetijske zadruga v Žalci, da se trudi s snovanjem kmetijskih zadrug povsod, kjer se ljudje zato zanimajo. In ta trud ni brezvspešen. Že so se osnovala kmetijske zadruga v Št. Juriju ob južni žel., Sv. Juriju ob T., na Cvenu in Križevcih pri Ljutomeru, in kmalu bodo nastale zadruga v Bučevcih, Solčavi, Ljubnem, Orehovcih, Spod. Polskavi, Jarenini.

Ko bode osnovanih vsaj deset kmetijskih zadrug, kar se zgodi v kratkem času, napravi in ustanovi se zaveza kmetijskih zadrug, in takrat se šele odpre pravo vspešno in plodonosno delovanje v povzdigo kmetijstva. V teku tega leta ustanovila bo naša kmetijska zadruga s pripomočjo države in dežele več mlekaric in v slogi s hmeljarskim društvom skladišče za hmelj in drugo poljsko blago. In tako upamo, da bode mogoče z božjo pomočjo in neumornim združenim delom sicer korak za korakom, a gotovo in zanesljivo rešiti propadajoče kmetijstvo, in istemu pripomoči do veljave in blagostanja.

Ivan Kač.

Iz Stoperc. (Predrzen tat.) Že nad dve leti se je klatil po naših goščah predrzen

mi je ponujal vode iz svojega egiptovskega vrča; ko pa vidi, da ne kupim, (dasiravno sem bil silno žejen), začne prositi in beračiti; zavrnem ga dva-trikrat — vse zastonj; sledi mi kakor moja lastna senca, kamorkoli stopim; grem v gostilno kake četrte ure pred piramidami črno kavo pit, on me potrpežljivo zunaj čaka; vsedem se na voz in se naglo peljam proti Kajri, pa ubogi deček ne odneha; joče se sicer in mlo javka, pa za mojim vozom še vedno vztrajno leti; zato sem bil nazadnje le premagan, dasi sem bil trdno sklenil ničesar mu dati, ker sem vedel, da bi s tem še le več beračev privabil; vrgel sem mu nekaj drobiža in na mah se je umiril: lice se mu je raztegnilo in oveselilo. Iz tega dogodka pa lahko posnamemo ta-le nauk: Koliko več premore torej vztrajna, goreča molitev in prošnja pri Bogu, ki je neskončno dobrotljiv in usmiljen!

Velika in majhna kraljica.

(Prevel iz franc. M. T. Savinjski.)

(Dalje.)

Srce ji je raztrgano smrtno žalosti, a v glavi rodilo so se ji misli in stoterni načrti, na kakov način hoče rešiti kraljevo rodovino, ko se odslovi od sirotnišnice. Vsi so spremljali njen odhod s solzami in iskrenimi željami,

da blagoslovi Bog njene naklepe. — A že med potjo zve Marjetica, v koliko nevarnost se je podala. — Nje očitna enakost z Marijo Antoaneto zbudila je povsod pozornost in nezaupnost ter zakrivila, da so jo čisto surovo zasramovali in grdo psovali; zato si je kmalu zakrila obraz z gosto tančico ter žalostna nadeljevala pot s poštnim vozom. — Ko dospel v Pariz, hiti naravnost v svoj ljubljani zavod, kjer je prebila najsrečnejša leta. Tukaj jo vsprejmejo z vso iskrenostjo in prisrčnostjo. A žalostna opazi, kolika sprememba jo obdaja. Le nekaj redovnic še je bivalo tod, vse druge so po povelju predpostavljenih zbežale v oddaljene samostane; tudi ostale, čakale so le odločilnega trenutka, da zapuste glavno mesto.

Ves Pariz bil je grozno predrugačen. Povsod so se javili znaki najstrašnejše zmote in zmešnjave; nekateri prebivalci bili so polni strahu, groze, smrtnih slutenj in nemira, drugi pa polni hudobije, neusmiljenosti in punta ter so napolnjevali dan za dnevom z novimi grozovitostmi in sramotnimi, brezsrčnimi dejanji.

Marjetica se trudi noč in dan, da bi dospela do kraljeve družine, a vse je bilo zastonj; povrh prisla še je čisto sama v smrtno nevarnost, kateri je le siloma ušla. Podoba kraljčina, koja je takorekoč sama

tat, kateri je najraje kradel kuretnino. Toda dne 25. marca t. l. zadela ga je že davno zaslužena kazen. Ko se tega dne v velikem snegu tiho priklati na podstrešje posestnika Štefana Šobe v Strmecu ter tam v naglici zadavi nekaj kur, da bi nje ložej odnesel, ga v njegovo nesrečo zapazijo domači. V tej nevarnosti zbeži na sosedovo podstrešje, a šest možev jo udari za njim s koli in gorjanci. Pet njih se postavi okrog hiše, a šesti — Štefan Šoba gre na podstrešje. Ko skuša tat na večih mestih udreti na prosto, mu s koli zabranijo zunaj stoječi možje. Zdaj se hoče zakaditi v preganjalca na podstrešju, a ta ga srečno mahne po glavi ter ga nekoliko omami. Slednjič vendarle udre na prosto, a tam mora izdihniti grešno svoje življenje pod udarci kolov in gorjač predzniki tat, ki ni bil nihče drugi, kakor — pravi pravcati divji maček, res redka zver v naših krajih. Meri stegnjen nad meter ter ima jako močna stegna. Rep je kratek, jako kosmat, enakomerno debel ter na koncu črne dlake. Barve je zver temnorujave s črnimi lisami. Ta divji maček je drugi, ki se je našel v Bočkih goščavah; pred kakimi 10. leti je namreč enega ustrelil na Boču studeniški lovec.

Smartin pri Slovincu. Naše mlado bralno društvo imelo je občni zbor na cvetno nedeljo. Prvo leto je štel 62 udov, in se vedno novi oglašajo; zanimanje za društvo je vedno večje. Časnikov se je izposodilo prvo leto okoli tisoč, knjig nad 400. Obhajalo je Leonovo in cesarsko slavnost, ter imelo dva podučna gospodarska shoda. Ima tudi tri ude, ki so izdelali sadjarsko šolo v Mariboru, in ti so že in še bojo marsikaj koristnega podučevali o kmetijskih rečeh. Pri shodih smo čuli lepo umetno petje domačega zbora; lepa pesem blaži in razveseljuje človeško srce. — Društvo je tedaj v svojem prvem letu doseglo lep uspeh.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(Cesarski manevri) bodo letos na Koroškem med Gornjim Dravogradom in Celovcem. Glavni stan bo v Celovcu. Pravijo, da pridejo k njim tudi ruski car, nemški cesar in prestolonaslednik italijanski.

(Nove posojilnice) se snujejo na Planini in v Središču.

(Smrtna kosa.) Dne 4. aprila t. l. je umrl v Gorici naš rojak, g. Ludovik Vrtnjak,

c. kr. suplent na ondodni realki, star komaj 28 let. Pokojnik je bil štajerski Slovenec, doma od Sv. Nikolaja pri Ormožu.

(Nove knjige.) Ravno kar so izšle v Ljubljani v Katoliški tiskarni »Nove lurske Šmarnice«, francoski spisal H. Lasserre, poslovenil Jan. Godec. Knjiga ima 300 strani in stane vezana pol usnje 90 kr., usnje 1 gld., usnje z zlato obrezo 1 gld. 20 kr., za pošto se naj dodane po 5 kr. Častilec majniške kraljice bo knjiga dobro došla. — V Goriski tiskarni A. Gabrščka je izšel roman »Ben-Hur«. Angleški spisal Ludovik Wallace. Cena 1 gld. 20 kr. Na to delo opozarjamo posebno bralna društva.

(Mutska šola.) Za mutsko šolo so mariborski bogoslovci darovali družbi sv. Cirila in Metoda 40 K. Mladim rodoljubom vsa čast! Da bi našli po celem Štajarskem mnogo, mnogo posnemovalcev.

(Slovenske tiskovine.) C. kr. okrajno glavarstvo v Slovincu je dvojezične spiske za četrtletne izkaze o ljudskem gibanju sedaj poslalo tistim župnijskim uradom, ki so take zahtevali. Ergo!

(V Slovincu) je notar Tomšek odložil mestno županstvo; njegova zvezda je že poprej zatemnela. Za župana so izvolili krčmarja in poštarja Goll-a. Neljub je eden ko drugi. Slovinci se tudi grozijo, da bodo pristopili k luteranski veri. Martin Luter bi se lepo zahvalil za tako tovaršijo.

(V kozjanski občinski odbor) se je bil izvoljen iz III. razreda g. Mihael Volavšek, iskren rodoljub, kar je bilo po pomoti poročevalčevi v zadnji številki izostalo.

(Iz Ormoža) se nam brzojavno poroča: V načelstvo okrajnega zastopa so bili danes 5. aprila skoraj enoglasno izvoljeni gospodje dr. Ivan Omulec načelnikom, Ivan Kočevar namestnikom, Gomzi Franc, Kuharič Florijan, Alojz Mikl, Lavoslav Petovar in Makso Robič odbornikom. Nemci so se med volitvijo odstranili.

(Iz šole.) Gosp. Pahar se od Sv. Kunigunde na Pohorji preseli kot učitelj pri Sv. Katarini v Trebovljah, pri Sv. Kunigundi postal je učitelj-voditelj gsp. Močnik s Skomarja, na Skomarje pride začasno gospod Šnuderl iz Zreč, a namesto njega bo v Zrečah začasno učitelj g. dč. Roza Rössmann.

(Za srednje šole) dobimo na Štajarskem neki novega deželnega nadzornika v osebi blg. g. dr. Petra Stornika, sedanjega ravnatelja na mariborskem gimnaziju. Dosedanji nadzornik g. Zindler stopi v pokoj na veselje vseh Slovencev. Predno pa odide, hoče še menda Slovence malo podražiti.

rodovine. A ječa in izguba vsega imetja zdela se jim je premila kazen za nje. Kri je morala teči; zato so sklenili, obglaviti vsacega, ki se jim ni pokoril, ni proklinjal kralja ter se ni puntal kakor oni. Da je šlo krvavo opravilo veseleje od rok, omislilo si grozno morilko, gilutino imenovano. To je bila dolga, močna sekira, postavljena sredi mestnega trga med dvema sohami. S kolesjem potegnili so jo nakvisku, veleli obsojencem, da položijo glavo na spodaj pripravljeni hloď, potem so pa hipoma spustili težko sekirno navzdol, da je v trenutku odsekala šestem ali deseterim žrtvam glave. Kri je tekla v potokih a ni ganila krutih puntarjev. Kakor divje zveri, hrepeneli so gledati vsak dan tako krvave prizore, ter z gilutino umorili dan na dan na stotine ljudi, ki so bili še vdani kraljevi rodovini. Tako so plačevali z lastno krvjo zvestobo svojo može in žene, mladeniči in deklice, da celo nedorasli otročiči plemenitave in tudi priprostega ljudstva. Divja druhal pa je kar besnela radosti in spremljala s hrumečim vikom in krikom krvavo mesarjenje, koje se ji je že toli priljubilo, kakor nekoč paganskim Rimljanom krvavo preganjanje kristjanov. Ni bila več zadovoljna z ubijanjem navadnih državljanov in plemičev, hotela je videti, kako se prelija kraljevska kri. Napočil je grozopolni dan 21. januarja

Kajti pred kratkim je prišel nenadoma nadzorovat slovenskih paralel v Mariboru in Celju. Izbral je po katalogu najslabše učence ter jih izpraševal iz nemščine. Očito je hotel z najslabšimi učenci dokazati neugodne uspehe slovenskih paralel. Plemenito ravnanje!

(Iz Celja.) V gostilni J. Kronavettra v glediški ulici sprli so se na veliko nedeljo znani celjski Nemci z nekim gostom. Ko je slednji videl, da mu gre za kožo, skril se je pod postelj. Poživljena druhal pa ga je privlekla ven in ga tako z noži razmesarila, da je čez nekaj ur umrl. Na velikonočno nedeljo ubijati, ostudnejšega in strašnejšega dela si za ta dan ne moremo misliti!

(Nesreča.) Pri streljanju s topiči ponesrečil se je na Teharih kmetski fant; nabasan topič se je namreč nepričakovano sprožil in pogнал vso vsebino neprevidnežu v obraz. Prepeljali so ga v bolnišnico v Celje.

(Imetje kmečkih poslov.) V našem deželnem zboru se je stavil predlog, po katerem bi se naj uvedlo prisilno zavarovanje imetja kmečkih poslov proti ognju. Polovico zavarovalnine bi plačevali gospodarji, polovico pa zavarovalci sami. Predlog nam ne ugaja, ker ima premalo praktične vrednosti. Posli bi ne imeli od zavarovanja skoro nobenega dobička, pač pa s kmeti vred nove stroške, a večino denarja, ki bi se v to svrhu vplačal, poželi bi zopet mnogobrojni uradniki zavarovalnega aparata.

(Cerkvene novice.) V rogaški župni cerkvi je počil veliki zvon, da ni več za rabo. To je od oktobra min. leta v Rogatcu že drug slučaj. Na srečo sta bila oba zvana zavarovana.

(Umrli je) dne 31. marca v Mariboru gojenec dijaškega semenišča in učenec III. gimnazijskega razreda Fr. Bezjak za vnetjem možganov, ki se je pojavilo kot posledek influence. Pokopan je bil na Veliko soboto na mestnem pokopališču. Nadarjenemu in pridnemu mladeniču svetila večna luč!

(Nesreča na železnici.) V petek, dne 26. marca, blizu polnoči povozil je tovrni vlak na progi Pragersko-Sternthal večletnega železniškega delavca Franca Gajzerja. Pil je zvečer v Cirkovcah v gostilni g. Koržeta žganje in se okoli pol desete ure vrnil domu k svojemu svaku in železniškemu čuvaju. Ker pa je bilo povsod s snegom zametano, porabil je nesrečnež železnično tir kot pot in tako našel žalostno smrt tam, kjer si je s potom obraza že več let služil suhega kruha. Gajzer je bil samec, nenavadne telesne moči, toda žalibog preveč udan prenesrečnemu žganju. N. p. v m.

nosila na obrazu, bila ji je povsod zapreka. Še dvoje ji je manjkalo, kar je za take slučaje neobhodno potrebno: denarja in oprezne previdnosti.

Nje zvesto srce ni premoglo, da bi tudi le na videz zatajila kraljevo rodovino; tega pa ni premislila, da se premaga mogočna surovost in brezsrčna silovitost le s previdno, modro in dobro premišljeno zvijačo.

Da si prisluži denarja, začne neumorno delati, ter si ne privoščiti še najpotrebnejšega ne, da le ne potroši kacega vinarja več. Nobeno opravilo ji ni pretežavno, če mu je le kos, nijedno delo preprosto ali prenzko, kakor najrevnejša delavka, kakor zadnja dekla trudi se včasih, da si pošteno zasluži prepotrebne denarja. Še od ust si pritrga, štedi in varči, le da še kako svotico pridobi za vzvišeni, plemeniti svoj namen — s tem si je že nakopala zaničevanje ljudi, ki so jo opravljali in obrekovali kot grdo skupuljo.

Tako je stradala, delala, žrtvovala in molila več mesecev naprej. Sladko upanje, pomagati kmalu z majhnim prihranjenim zakladom kraljeve obitelji, dajalo ji je pogum in vztrajnosti, čeprav so često že pešale nežne moči. Punt in revolucija sta divjala vedno bolj in bolj. Brezvestni uporniki, takomenovani Jakobinci, preganjali so vsacega, katerikoli se je spoznal prijateljem kraljeve

1797. leta, ki ostane sramoten za Francosko do konca sveta. V ljudski zbornici predlagali so Jakobinci smrt kralja Ljudevita XVI., ki naj poplača s svojo krvjo, kar so zagrešili njegovi predniki. Ubogi vladar poslušati je moral v pristranski sobi, kako ga celi dan in celo noč obtožujejo, zagovarjajo, k smrti obsojajo ter glasujejo, ali naj umrje ali živi še dalje. Mnogo jih je, ki glasujejo zoper smrt, a z večino jednega glasu podpišejo Jakobinci kraljevo obsodbo na gilutino.

Besna množica vleče ga z divjim tuljenjem, vikom in krikom pod gilutino. Na prošnjo njegovo dovoli mu, spregovoriti nekaj besed. Ko pa kralj s povzdignjenim glasom zatrjuje svojo nedolžnost in prosi Boga, naj ne pride njegova kri na zapeljano ljudstvo, začno v novič tako rjoveti, da nikdo ne razume, kaj govori Ljudevit v slovó svojim podložnikom. Le nekaj trenutkov še, in glava nesrečnega kralja valjala se je v lastni krvi po mestnem trgu.

Marjetica omedli, ko zve, kaj delajo brezbožci s svojim kraljem, z njim, nedolžnim spokornikom, ki mora plačevati pregrehe očeta in deda svojega. Vse moči jo jamejo zapuščati strahu in groze, ko pomisli, da čaka ista osoda zdaj z neovrgljivo gotovostjo tudi nje materno zaščitnico, Marijo Antoaneto. Le enkrat še zasvetijo mili žarki sladkega

(Slovenski kmetje, plačajte!) Ze mnogokrat smo rekli, da ima štajarski deželni odbor le za Nemce srce, a za Slovence le sibo. Donesimo zopet dokaz! Da se številno učencev na celjski gimnaziji ne zniža, hoče dežela gmotno podpirati dijake. Toda kako? Deželni odbor je mnenja, naj se v nemškem »Studentenheimu« ustanovijo nekateri brezplačni prostori, ali kakor predlaga c. kr. ravnatelj državne gimnazije v Celju, Peter Končnik, naj se dijaki v nemškem »Studentenheimu« podpirajo pri plačevanju z deželnimi prispevki. A kaj se naj stori za slovenske dijake? Nič, ti naj stradajo, naj umirajo gladu saj so otroci slovenskega kmeta, kojega pozna nemški deželni odbor le pri plačevanju, le pri denarju. Zda boste k Vašim starim plačilom še dobili tudi to, da plačujete nemškim otrokom stipendije za »Studentenheim«. V Celju boste plačevali nemške dijake, doma pa plačujete njih nemške očete, ki Vas izsesavajo kot advokati, zdravniki, trgovci itd.! Slovenski kmetje, kako daleč sega Vaša potrpežljivost? Vzdromite se vendar enkrat ter zahtevajte na ves glas: »Proč od Gradca, proč od Nemcev!«

(Iz Rajhenburga) se nam piše: Veliki teden je bil tudi za nas nesrečen. Veliki četrtek, ko imamo semenj, pobodli so volji tri ženske, jedna je ranjena smrtno. Veliki četrtek je pa gorelo v trgu. K sreči so pa omejili ogenj. Pogorel je hlev gospodarju g. Medvedščeku. Nevarnost je bila velika, ker je pihal močen veter, in ker so v bližini poslopja krita s slamo.

(Osebnosti.) Sodni tajnik v Mariboru g. dr. Gustav Wokaun je imenovan državnega pravnikarja namestnikom za Maribor. Deželnosodni svetnikoma in predstojnikoma okrajnih sodišč sta imenovana gg. dr. Josip Fraidl za Ptuj in dr. Karol Gelingsheim za Kozje. Deželnosodni svetnik v Ljubljani g. Karol Ekl je imenovan državnim pravdnikom v Celju in avskultant g. dr. Valentin Flerin sodnim pristavom v Senožečah.

(Proč od Rima!) Množice, toliko pričakovane za prestop v luteransko cerkev, se sicer niso oglasile in hujskači protestantizma so se lepo oslamotili, toda minolega petka je prestopil vendarle glasoviti Wolf z rodbino. Da-li je luteranska cerkev mnogo pridobila s tem odpadnikom? Rekli bi, da ne! V Lincu je prestopilo te velikonočne praznike 7 oseb. Ti posamezni slučajji kažejo še le, kako malo vlečeta Wolf in Schönerer. V Mariboru je najavil prestop razven nekaterih drugih še tudi znani kmetski prijatelj dr. Edvard Glantschnigg.

upanja v temoto dušne žalosti, ter jo s čarobno močjo dvignejo in vspodbodejo k novemu delu.

Mnogo njenih prijateljic živelo še je namreč skrito v Parizu; po srečni naključji zvedo o Marjetici. Kar omislijo skupno nov, zvit načrt, da rešijo vsaj kraljico gotove smrti. Marjetičina enakost, naj otmé Antaneti življenje. Z vso previdnostjo in modrostjo, opreznostjo in zvižajo gredo na delo in brezdomno se jim posreči namera, ako Bog ne odtegne zaželenega blagoslova.

Pred vsem se trudijo sinovi teh plemenitih rodov, da pridejo v službo Jakobincev, katere navidezno hvalijo in slavijo na vse kriplje. Delajo se, kakor bi najhuje sovražili kraljico ter groze smrt vsem njenim pristašem; zato jih kmalu postavijo med stražnike, ki blizu ječe ostro varujejo kraljevo jetnico. Nadalje se pogovorijo, da hočejo z izredno surovostjo in hudobnostjo napram kraljici pridobiti zaupanje jetničarjev in Jakobincev. Seveda hočejo porabiti prvo priložnost, da se skrivoma razodenejo kraljici, ter ji razložijo vse lepe načrte k rešitvi. Kadar se vse to posreči namerjajo sprejeti Marjetico, kot znano navdušeno republikanko in puntarico za strežnico ali deklo v službo, da lahko hodi ven in noter iz poslopja kakor ji drago. Nek ugodni trenotek, ko stražijo le sami za-

(Konjiška železnica.) Da ne bi kdo krivo razumel naše zadnje opombe o konjiški železnici, pristaviti moramo, da je samo pri prometu bilo l. 1897 izgube 3202 gl. 30 kr. A k temu se mora še prišteti za obresti in povračilo glavnice 14.505 gl. 12 kr. Ves primanjkljaj znaša torej 17.707 gl. 42 kr. ki se poravnava tako, da plača konjiški okraj garantirano svoto s 6300 gl., dežela pa ostali znesek 11.407 gl. 42 kr.

(Živela svoboda!) Katoliško narodna stranka na Kranjskem je napovedala za danes shod, na katerem bi se naj razpravljalo o različnih gospodarskih zadrukah. Toda vlada je prepovedala shod, ker je svobodomiselni župan ljubljanske vladi naznanil, da se je bati nereda in nemira. Uvažujemo za sluge sedanjega ljubljanskega župana za zunanji razvoj mesta, toda kakor velik je v tem oziru, tako majhen, otročji in smešen je v svojem nasprotovanju katoliško narodni stranki. Niti četrtleta ne more preiti, da bi pri županu ne bruhnilo na dan z elementarno silo pomanjkanje višje izobrazbe in nadstrankarskega presojevanja časovnih vprašanj. Dočim se namreč katoliško-narodni stranki prepoveduje zborovanje, dovoljuje se pa svobodomiselni stranki, katera hoče danes nastopiti proti svobodi, vsled katere se smejo kmetje združevati v različne zadruge. Katoliška stranka pa bo v kljub temu zborovala, če ne javno, pa vsaj zaupno v smislu § 2. zborovalnih zakonov.

(Duhovniške spremembe.) Župnijo Sv. Ožbalta v dravski dolini je dobil župnik razborški, č. g. Franc Klepač. Župnija Razborje je razpisana do 16. maja. Umrl je v Slov. Bistrici dne 7. aprila zlatomašnik č. g. Franc Rath, bivši župnik pri Svetem Lovrencu na drav. polju. Prestavljen je č. g. Ferdinand Ciuha s Pilštajna v Buče. Novomašnik minoirski o. Norbert Povoden je nastavljen kot kapelan pri Sv. Trojici v Halozah, dosedanji kapelan o. Franc Kuček je prišel v Gradec.

(Učiteljske plače.) Naši čitatelji se se gotovo spominjajo, da smo v predzadnji številki pisali v uvodnem članku o učiteljskih plačah. Pisali smo tako mirno, stvarno, in učiteljskim zahtevam prijazno, da bi tudi noben učiteljski list ne mogel pisati boljše. Toda v 73. št. »Slov. Nar.« se nek dopisnik vključuje temu huduje nad nami ter prinaša med drugim tudi naslednjo velikansko laž: »Dasi nenaprošen, postavi se »Slovenski Gospodar« pred naš stan liki skopuh na pragu svoje hiše napram beraču. Dobro mu nabere ušesa, obudi mu skomine, a končno ga mrzlo in škodoželjno odpravi, češ, da ga bo vsejedno priporočil kakemu sosedu!« Mi pišemo za

rotniki, smuknila bode v ječo, menjala s kraljico zgornja oblačila ter ostala v ječi. Marijo Antaneto pa bode spremil stražnik do izhoda ter jej naročil — kakor dekli — stoterna opravila, koja ima oskrbeti po prodajalnicah. Tam pa jo čakajo skrivoma Marjetine prijateljice ter jo odvedejo kakor najhitreje v varno zavetje. Vse hočejo tako skrbno urediti ter izvršiti s toliko previdnostjo, da mora biti kraljica rešena na vsak način ter se ponesrečiti prav nič ne more.

Plemeniti mladeniči so odšli ter bivali že dokaj dni v službi Jakobincev. Marjetica še je morala zaostati in čakati onega trenotka, ko gre tudi služiti jetničarjem. Ta čas pa je pripravljala srce in dušo na žrtev življenja svojega, za kogo se je bila prostovoljno odločila iz ljubezni. Kajti smrt bode gotovo nje delež, bodisi da je ne spoznajo, bodisi da se odkrije velika zvižaja in goljufija, s kjo so zamenjali kraljico z Marjetico. A kaj je Marjetici za lastno življenje! Rada, srčno rada ga daruje, le da ohrani in reši dragoceno življenje ljubljene kraljice!

Marjetica je bila toli velikodušna, da se je čisto pošalila ter smehljaje velela prijateljcam: »Naša goljufija niti ni velika. Saj so me že v otroški dobi imenovali »majhno kraljico« in Marija Antaneta sama objela me je, rekoč, da sem »kraljica«. Zakaj

učiteljske težnje, a »Narodov« dopisnik je tako drzen, da si upa lagati ter poročati, da mi mrzlo in škodoželjno, kakor skopuhi odklanjamo učiteljske težnje. To je skrajno podlo ravnanje! Prepričani smo, da vsi dobro misleči učiteljski krogi obsojajo tako neresnično pisavo, katera ima samo namen, nahujskati učitelje proti naši odločno katoliški politični smeri.

Iz drugih krajev.

(Deželni glavar za Goriško) se ni imenovan, da-si je sestanek deželnega zbora že pred durmi. To zavlačenje in cincanje je najbolji dokaz o zadregi, v kateri se nahaja vlada. No, dolgo ne bo mogla več čakati. Kakor jej je težko, trenotek je že tu, ko se mora odločiti ali na slovensko stran ali pa na italijansko. Mi se bojimo, da se zopet odloči za kakega Italijana, ker se vlada preveč boji Nemcev in Italijanov, ne pa Slovanov.

(General konjice zblaznel.) Na vojaškem ogledovanju minole nedelje se je dogodil v Pragi mučen prizor, ki je napravil bolesten utis na vse vojaštvo. General konjice, grof Grünne, je kar hkratu začel počenjati raznih neumnih stvari. Mnogim vojakom je podajal roko, povpraševal jih, h kateremu polku da pripadajo, potem je objel kapelnika godbe. Le z velikim naporom so spravili generala na voz, v katerem so ga odpeljali domov. Zdravniki so izjavili, da je general težko obolel na umu.

(Nadvojvoda Ernst.) Dne 4. aprila je umrl v Arki najstarejši član naše vladarske hiše, nadvojvoda Ernst. Pokojnik je bil drugi sin nadvojvode Reinerja, bivšega podkralja Lombardije. Rodil se je leta 1824 v Milanu. Boril se je s feldmaršalom Radeckym proti Italijanom. Avstrijski narodi žalujejo s svojo vladarsko hišo vsled britke izgube.

(Junaški duhovnik.) Nedavno je bil odlikovan od cesarja z zaslužnim križcem s krono, župnik Jan Svózil v Jestrabici na Moravskem, kjer je rešil dvoje otrok iz ognja. Župnik je bil v šoli, kjer je nadomestoval učitelja, kar v bližnji hiši izbruhne ogenj. V hiši je bilo zaprtih dvoje nedoraslih otrok. Na krik vaščanov, ki so opazili ogenj, odpravil se je župnik naenkrat h goreči hiši, odprl siloma vrata in v dimu ter plamenu je iskal v sobi otroka, ki sta že brez zavestna ležala na tleh. Župnik vzdigne otroka, ter jih izroči skozi okno zunaj stoječim gledalcem. Potem se sam reši iz ognja. Že prej je župnik Svózil rešil enkrat dva otroka iz vode.

(Največje češko mesto) je Dunaj, kajti v tem mestu stanuje največ Čehov,

bi tedaj ne mogla prav jaz namesto nje kot »kraljica« umreti?! — A skrbno iztuhtan in modro pripravljen načrt za rešenje razdri se je in razrušil ob nepričakovani zapreki: namreč odklonitvi kraljičini. Na vse so mislili, vse preračunili in dobro prevdarili, a tega se nihče vprašal ni, bode li kraljica vsprejela ponudbo pogumne vdane ji mladenke ali ne.

(Konec prihodnjic.)

Smešničar.

Kdo je naš prijatelj. Pri izkušnji vpraša katehet dečka, če moramo tudi sovražnike ljubiti? — Ker deček ničesar ne odgovori, nastane ta-le pogovor:

Katehet: »To menda veš, kdo je naš prijatelj, kdo pa naš sovražnik?«

Deček ne odgovori.

Katehet: »Pazi. Ti se na pr. igraš pri vodi. Nekdo pridele na tihem ter te od zadaj sune v vodo. Kdo je to?«

Deček: »Moj sovražnik.«

Katehet: »Dobro! Kdo neki je potem tvoj prijatelj?«

Deček (hitro): »Kdor bi me od spredaj sunil v vodo.«